

Dryanovo'da 90 yıllık pomoloji araştırması

Автор(и): доц.д-р Николина Маринова, Институт по планинско жотновъдство и земеделие в Троян - филиал Дряново; доц. д-р Дарина Иванова, Институт по планинско жотновъдство и земеделие в Троян - филиал Дряново; ас. Силвена Тодорова, Институт по планинско жотновъдство и земеделие в Троян - филиал Дряново

Дата: 03.07.2019 *Брой:* 7/2019

1929 yılında Bulgaristan'da, ülkenin iki en belirgin meyve yetiştirme bölgesi olan Kyustendil ve Gabrovo'da iki bahçe bitkileri deneme istasyonu kuruldu. Dryanovo'daki Meyve Yetiştirme Deneme İstasyonu'nun kurucusu Petar Lilov'dur. 1886'da Vidin'de doğdu ve Vidin, Kyustendil ve Sofya'daki gezici tarım bölümlerinde bahçe bitkileri tarım uzmanı olarak ve Tarım Bakanlığı'nda müfettiş olarak çalıştı. 1924'ten 1926'ya kadar New York'taki Cornell Üniversitesi'nde meyve yetiştirme deneme çalışmaları konusunda uzun süreli bir uzmanlaşma için gönderildi. Amerika'dan dönüşünden sonra, bir meyve yetiştirme bilim kurumu kurulması gerekliliği konusunda o zamanın yönetim yetkililerini ikna etmeyi başardı ve 1 Ağustos 1929'da Dryanovo'daki Meyve Yetiştirme

Deneme İstasyonu'nun müdürü ve kurucusu oldu, böylece ülkemizdeki meyve yetiştirme deneme çalışmalarının kurucusu olarak kabul edilmektedir.

Dryanovo'daki Meyve Yetiştirme Deneme İstasyonu'nun ilk yıllarında hemen hemen tüm meyve türleri üzerinde çalışmalar yürütüldü. Bu dönemde istasyon, tarım pratiğinde benimsenen birçoğu önemli sonuçlar elde etti. Öncelikle, en uygun çeşitlerin üretime sokulması amacıyla meyve çeşitliliği üzerine yapılan çalışmalardır. Bu amaçla, çoğu İtalya, Fransa, Almanya, Sırbistan ve diğer ülkelerden getirilen 575 çeşidi içeren büyük koleksiyon plantasyonları kuruldu.

Profil belirleme ve uzmanlaşma için koşullar daha sonra oluşturuldu ve 1965'te istasyonun bilim ekibine, ülkedeki erik üretimini iyileştirme üzerinde çalışma görevi verildi. Tatlı ve ekşi kiraz üzerindeki çalışmalar daha sınırlı bir ölçekte devam etti. İstasyon ekibinin karşı karşıya olduğu temel görevler şunlardı: yerel ve getirilen çeşitlerin toplanması ve değerlendirilmesi, yeni çeşitlerin geliştirilmesi, bölgede ekolojik çalışmalar yürütülmesi, uygun anaçların ve çoğaltma yöntemlerinin belirlenmesi ve uygun tarımsal uygulamaların geliştirilmesi.

Uzun varoluş süresi boyunca, Dryanovo'daki Erik Deneme İstasyonu'nda birçok araştırma görevlisi ve uzman çalışmış, meyve yetiştirme bilimi ve pratiğinde kalıcı bir iz bırakmıştır. Özellikle Petar Lilov, Aleksandar Daskalov, Dimitar Boykov, Gancho Katrandzhiev, Ivan Iliev, Petko Marinov, Marko Vitanov, Georgi Prodanov, Yordanka Shtarkova, Maria Yoncheva, Valentina Bozhkova, Pencho Iliev, Ivanka Vitanova'nın katkıları büyüktür.

Profesör, Dr. Marko Vitanov'un Dryanovo'daki Erik Deneme İstasyonu'nun gelişimi için büyük katkıları vardır. Tüm çalışma ve yaratıcı kariyeri, 20 yıl boyunca müdürlüğünü yaptığı istasyonda geçti. 1960'lı ve 1970'li yıllarda istasyonun ana görevlerinden biri yeni erik çeşitlerinin tanıtılması ve ıslah edilmesiydi. Prof. Vitanov'un rehberliğinde büyük miktarda melez materyal oluşturuldu, bunun sonucunda Devlet Çeşit Komisyonu tarafından seçilen ve onaylanan yeni çeşitler: Dryanovska, Sinya Yubileyna (Mavi Jübile), Gulyaeva, Gabrovska, Strinava, Vitanova, Burya ve Pop Khariton ve daha sonra Nevena ve Balvanska Slava çeşitleri de elde edildi.

Islah faaliyetlerine ek olarak, erik yetiştirme teknolojisinde de iyi sonuçlar elde edildi. Farklı anaçların ağaçların büyümesi ve meyve vermesi üzerindeki etkisini incelemek için ilk deneyler 1942 yılında yapıldı. Bu alandaki en büyük katkılar, 1960'lı ve 1970'li yıllarda, yerel erik ve kara erik formlarından ve bazı mirobalan çeşitlerinden topladığı zengin başlangıç materyali sayesinde zengin bir anaç materyali seçmeyi başaran Kıdemli Araştırma Görevlisi Maria Yoncheva'ya aittir. Pratik için en büyük ilgiyi orta derecede kuvvetli çöğür anaçlar oluşturmaktadır. Zamanları için, Kyustendilska Mavi Erik, Stanley ve Strinava erik çeşitleri için uygun anaçlar belirlenmiştir.

Yıllar boyunca, modern endüstriyel teknolojilerin gerekliliklerine uygun olarak erik ağaçlarının terbiye ve budama sistemleri üzerinde çalışılmıştır. Bu alandaki en büyük katkılar Kıdemli Araştırma Görevlisi Maria Yoncheva ve Doç. Dr. Stella Dimkova'ya aittir. Farklı çeşitlerdeki ağaçların terbiyesi ve erik bahçesi yönetim teknolojisi ile uyumlu budama rejimleri için olanaklar belirlenmiştir. 1970'lerde, erik çeşitlerinin kontur mekanize budaması incelenmiş olup, bu o zamanlar için erik yetiştirme teknolojisinde bir devrim niteliğindedir.

Dryanovo'daki Erik Deneme İstasyonu'nun araştırma faaliyetlerinde önemli bir yer, bahçelerin gübrenmesi ile ilgili konulara ayrılmıştır. İlk sonuçlar, üç temel besin elementi olan azot, fosfor ve potasyumun uygulanması gerekliliğini gösterdi. Gübreleme gereksinimlerini belirlemek için yaprak teşhisi yönteminin uygulanma olanağı incelendi. Gübreleme alanında Prof. Dr. Ivanka Vitanov'un büyük katkıları vardır. Prof. Vitanova'nın tüm yaratıcı kariyeri Dryanovo'daki Deneme İstasyonu'nda geçti. 1968'de araştırma görevlisi olarak işe başladı. 1979'da doktora tezini savundu ve "Doktor" eğitim ve bilim derecesini aldı, 1982'de ise "Doçent" akademik unvanını kazandı. 1996'da bir tez savundu ve "Tarım Bilimleri Doktoru" bilim derecesi aldı ve 2000 yılında "Profesör"lüğe yükseltildi.

Prof. Ivanka Vitanova, 1987'den 1993'e ve 1995'ten 2012'ye kadar Dryanovo'daki Erik Deneme İstasyonu'nun Müdürü olarak görev yaptı ve görev süresi boyunca bu kurum, tarım bilimi alanındaki en büyük başarılarından bazılarını elde etti. Prof. Vitanova'nın ana katkıları organik meyve üretimi ve erik bahçelerinde toprak yüzeyinin korunması sistemleri alanındadır. Yeşil gübrelemenin uygulanmasında, ahır gübresini yeşil gübre bitkileri - çavdar, kanola ve arpa ile değiştirmede bir yenilikçidir.

İstasyondaki, Bulgaristan'da eriğin ekonomik açıdan en önemli hastalık ve zararlılarına karşı biyoloji, ekoloji ve kontrol önlemleri üzerine araştırma çalışması uzun süreli ve verimli olmuştur. Erik kırmızı yaprak lekeleri hastalığı üzerine ilk çalışmalar 1945 yılında Prof. Marko Vitanov tarafından yapılmıştır. Hastalık etkeninin biyolojisi açıklığa kavuşturuldu ve kitlesel enfeksiyonun çiçeklenme döneminde meydana geldiği tespit edildi. Kırmızı yaprak lekelerine karşı çiçeklenme zamanı ilaçlaması ilk kez 1960 yılında, çok iyi bir etki ile uygulandı.

Bugün, önemli ölçüde azaltılmış bir personelle de olsa, Dryanovo'daki Deneme İstasyonu ekibi, seleflerimizin bilimsel başarılarını korumaya ve daha da geliştirmeye çalışmaktadır. 2003 yılından bu yana istasyon, Troyan'daki Dağ Hayvancılığı ve Tarım Enstitüsü'nün bir bölümüdür. Şu anda burada üç araştırma görevlisi ve bir doktora öğrencisi çalışmaktadır. Görevlilerin üzerinde çalıştığı projeler birkaç yöndedir. Ekibin ana görevlerinden biri erik ve mirobalanın gen havuzunu korumaktır. Şu anda istasyonda, Prunus cinsine ait yerel, getirilmiş ve yerli olarak ıslah edilmiş çeşitlerden oluşan zengin bir koleksiyon bulunmaktadır.

Koleksiyon plantasyonu 41 getirilmiş, 5'i deneme istasyonunda ıslah edilmiş ve 16 yerel erik çeşidinden oluşmaktadır. İstasyonun 19 getirilmiş ve 13 yerel mirobalan çeşidi vardır. Koleksiyonda ayrıca birkaç yerel armut ve kiraz formu da bulunmaktadır. Islah faaliyetleri devam etmekte olup, iki erik elit bitkisi ve 75 seçilmiş melez bitki incelenmektedir.

Ekibin üzerinde çalıştığı bir diğer ana alan, erik meyvelerinin organik üretim teknolojisidir; bu, uygun terbiye sistemleri ve budama seçimini; organik gübrelemeyi; ve erik ve mirobalan için çevre dostu bitki koruma teknolojisini içermektedir. Erik ve mirobalanın ekonomik açıdan önemli zararlılarının tür kompozisyonu incelenmiştir. Bunların fenolojisi ve bu zararlıların yoğunluğunu ve tür kompozisyonunu etkileyen faktörler izlenmiştir. Paralel olarak, eriğin ekonomik açıdan en önemli hastalıklarının fenolojisi gözlemlenmekte ve bireysel çeşitlerin bu hastalıklara karşı duyarlılığı incelenmektedir. Erik hastalık ve zararlılarının kontrolü için bir dizi pestisit test edilmekte ve bunların farklı çeşitler üzerindeki fitotoksik etkileri incelenmektedir.

Çevre dostu temiz ürünlerin üretimindeki yeni eğilimler doğrultusunda, son yıllarda organik biyogübrelerin kullanımı, bunların verim ve meyve kalitesi üzerindeki etkisinin izlenmesi üzerine bilimsel araştırmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların bir sonucu olarak, ekibin karşı karşıya olduğu temel görev, çevre dostu temiz meyve ürünleri üretimi için entegre bir teknolojinin geliştirilmesidir; bu teknoloji, uygun bir çeşit yelpazesini, uygun alanların seçimini, toprak yüzeyinin korunması sistemlerini, gübrelemeyi ve çevre dostu bir bitki koruma sistemini içermelidir.